

FRATERNITAS

Pol. XLII. Nr. 153 – OFM Roma – E-mail: rbahcic@ofm.org – 01. 04. 2009

[FRATERNITAS](#) | [OFM](#) | [DOCUMENTI](#) | [ALBUM](#)

16 kwietnia w historii

– Bulla Papieża Klemensa XII

KLEMENS XII, PAPIEŻ
Na wieczną pamiątkę

Ponieważ umiłowany syn Józef Maria z Ebora, Komisarz generalny Braci z Zakonu Mniejszych od św. Franciszka zwanych Obserwantami, dopiero co Nam wyjaśnił, że Bracia z wszystkich klasztorów jego Zakonu 16 kwietnia – w dniu, w którym św. Franciszek z Asyżu, Założyciel tegoż Zakonu, razem ze swoimi Towarzyszami złożył tę samą profesję, jak się zwykło mówić, na ręce Innocentego III, Naszego Poprzednika świętej pamięci – mają zwyczaj w jakikolwiek sposób odnawiać wspomnianą profesję, My, żeby tak pobożny czyn był spełniany bardziej owocnie i dla wzrostu pobożności Braci i dla zbawienia dusz, z pobożną miłością czerpiąc z niebiańskich skarbów Kościoła, wszystkim i poszczególnym Braciom wyżej wymienionego Zakonu, obecnym i przyszłym, którzy by prawdziwie żalowali [za grzechy], wyświadcili się i przyjęli komunię, i we wspomnianym dniu 16 kwietnia odnowią w jakikolwiek sposób profesję i wzniosą pobożne modlitwy do Boga za zgodę chrześcijańskich władców, wykorzenie herezji, wywyższenie Świętej Matki Kościoła, udzielamy odpustu zupełnego i odpuszczenia ich grzechów, co dzięki miłosierdziu Pana ma pozostać w mocy teraz i w przyszłości.

Chcemy ponadto, aby "odpisy" albo kopie, także drukowane, tegoż dokumentu, podpisane przez jakiegoś urzędowego notariusza i opatrzone pieczęcią osoby mającej godność kościelną, cieszyły się taką samą wiarygodnością, jaką by się okazywało temuż dokumentowi, gdyby im był przedstawiony i okazany.

Dano w Rzymie, u Matki Bożej Większej, pod pieczęcią Rybaka, 30 marca 1735 r., w piątym roku naszego Pontyfikatu."

F. Kard. Olivieri

– Martyrologium franciszkańskie

"16 kwietnia w całej wspólnotce Rodziny Serafickiej uroczyste wspomnienie pamiętnego dnia, w którym święty nasz Ojciec Franciszek w roku 1209 przez profesję swojej Reguły na ręce papieża Innocentego III, dla wsparcia Kościoła Katolickiego, dał początek Zakonowi Braci Mniejszych. Na pamiątkę tego szczęśliwego początku zostało ustanowione odnowienie Profesji przez członków tejże wspólnoty obojga płci, które powinno się zrobić z pobożnym zapałem czy to pojedynczo czy wspólnie; a odnawiający profesję zyskują odpust zupełny udzielony przez papieża Klemensa XII (z *martyrologium franciszkańskiego, rok 1939, s. 143*).

– 16 kwietnia 1959

Zbliżające się 800-lecie powstania naszego Zakonu (1209-2009) stanowi okazję do tego, by Fr. Francesco Antonelli, najstarszy z Braci w Kurii generalnej, przypomniał kilka faktów związanych z obchodami 750° rocznicy założenia Zakonu, jakie miały miejsce w roku 1959.

Aby uroczystości przeżyć ten szczególny dzień, zapowiedziano przybycie papieża Jana XXIII, tercjarza franciszkańskiego, na Wzgórze Gelsomino, gdzie wznosi się kościół Santa Maria Mediatrice, przylegający do naszej Kurii generalnej. W związku z tym burmistrz Rzymu kazał wyasfaltować ulicę o tej samej nazwie, jeszcze rozkopaną. Niestety, podczas tych prac zburzono łuk wejściowy na początku tej ulicy, ponieważ był za wąski, by mogły przejeżdżać samochody.

Pewien staruszek imieniem Tobiasz, który mieszkał w małym domku w pobliżu łuku, od dzieciństwa był przyzwyczajony do widoku łuku i płaskorzeźby z terakoty na jego szczycie przedstawiającej Matkę Bożą z Dzieciątkiem, najpierw głośno krzyczał, że to profanacja, a potem

wpadł w szal, gdy dowiedział się, że papież nie przyjedzie do Kurii, lecz przyjmie Braci w Bazylice św. Jana na Lateranie, by celebrować z nimi uroczystości 750-lecie powstania Zakonu.

Prawdę mówiąc, trochę rozczarowani z powodu zburzenia łuku, usunięcia figurki Maryi i zmiany programu byli również Bracia z Kurii, i nie tylko; ale potem wszyscy się cieszyli, kiedy Jan XXIII, w swoim przemówieniu podczas uroczystości, jakie wygłosił w Bazylice św. Jana na Lateranie, dźwięcznym i wzruszonym ojcowiskim głosem powiedział: **Ego sum Joseph frater vester**, wspominając z radością swoją profesję jako tercjarza franciszkańskiego, złożoną w wieku 14 lat dnia 1 marca 1895 r. w seminarium w Bergamo, i Braci Mniejszych z klasztoru w Baccanello, z Prowincji lombardzkiej.

Można odsłuchać przemówienie bł. Papieża Jana XXIII z 16 kwietnia 1959: [ściągnij przemówienie](#).

Felix Alleluia!

W Chrystusie
Zmartwychwstałym,
który jest naszym
pokojem, życzymy
wam WESOŁYCH
ŚWIĄT
PASCHALNYCH!

Plany Ministra generalnego

- **01-04 kwietnia:** Wizyta w Prowincji Świętej Rodziny (Egipt).
- **06-13 kwietnia:** Wielki Tydzień.
- **15-18 kwietnia:** Międzynarodowa Kapituła Namiotów (Asyż-Rzym).
- **27-30 kwietnia:** Tempo forte Definitorium w Kurii Generalnej (Rzym – Włochy).

Rzym – 800 km pieszo na 800-lecie Zakonu

Vido Kregar i Miha Hribovšek ze Słowenii, czciciele św. Franciszka, postanowili uczcić wielki franciszkański jubileusz przez szczególną inicjatywę: przebyli 800 km pieszo, z klasztoru św. Anny w Koper (780 lat obecności Braci

Mniejszych) w Słowenii do Kurii generalnej Braci Mniejszych w Rzymie. Rozpoczęli swoją pielgrzymkę 14 lutego 2009 i zakończyli ją 5 marca, odwiedzając m.in. sanktuaria na Alwerni, w Montecasale, Gubbio, Asyżu, Poggio Bustone, Greccio, Fontecolombo i La Foresta. Minister generalny przyjął ich po bratersku i podziękował im za ten wielkoduszny gest w roku jubileuszowym naszego Zakonu. Ten gest przypomina wszystkim o naszym wspólnym powołaniu, że jesteśmy pielgrzymami do nieba, idąc śladami Jezusa Chrystusa, naszej jedynej drogi.

Madryt – obchody 800-lecia powstania Zakonu z udziałem całej Rodziny Franciszkańskiej

Rodzina Franciszkańska w Hiszpanii zebrała się w Madrycie 15 lutego 2009, by celebrować VIII wieków od założenia Zakonu franciszkańskiego. Minister generalny Zakonu Braci Mniejszych Fr. José Rodríguez Carballo przewodniczył uroczystej Eucharystii, na którą przybyli też Minister generalny Braci Mniejszych Kapucynów Fr. Mauro Jöhri oraz przedstawiciele Braci Mniejszych Konwentualnych, Trzeciego Zakonu Regularnego i Tercjarzy Kapucynów Amigonianów. Koncelebrowało ponad 50 kapłanów, a wśród nich przedstawiciele archidiecezji, Wikariusz generalny strefy i Wikariusz biskupi ds. życia konsekrowanego. Uczestniczyli też we Mszy św. Przełożony generalny Franciszkanów Białego Krzyża Brat

Miguel López Nacarino; Ministra generalna Franciszkańskiego Zakonu Świeckiego Encarnation del Pozo; ponadto wiele sióstr zakonnych z różnych zgromadzeń franciszkańskich i liczni bracia i siostry z FZŚ. Na końcu celebracji wszystkim obecnym został wręczony egzemplarz Listu św. Franciszka do wiernych, wydrukowane na tę okazję. Celebracja, transmitowana przez TV hiszpańską, odbyła się w bazylice św. Franciszka Wielkiego w pięknym scenariuszu. Albowiem wielka świątynia przedstawiała się w całym swoim blasku po niedawnych remontach i odnowieniu elementów architektonicznych i artystycznych, którego zdobią i czynią jednym z najważniejszych pomników sztuki w hiszpańskiej stolicy.

Nowy biskup franciszkański

Watykan, 12 marca 2009 – Benedykt XVI mianował **Fr. Salvador Rangel Mendoza**, z Prowincji św. Piotra i Pawła w Michoacán, w Meksyku, Biskupem w Huejutla (powierzchnia: 6.014; ludność: 530.000; katolicy: 502.000; kapłani: 95; osoby zakonne: 63), Meksyk. Nowy biskup urodził się w Tepalcatepec (Meksyk), w 1946, złożył śluby wieczyste w 1973 i otrzymał święcenia kapłańskie w 1974. Pełnił funkcje moderatora powołaniowego w swojej Prowincji,

wikarego parafii, proboszcza w archidiecezji Morelia, definitora Prowincji, współpracownika w Kustodii Ziemi Świętej (Izrael), rektora niższego Seminarium OFM w C e l a y a i e k o n o m a Międzynarodowego Kolegium św. Antoniego w Rzymie. Od 2006 roku był wikariuszem biskupim dla strefy duszpasterskiej "Nuestra Señora de la Luz" w archidiecezji Morelia (Meksyk).

Wspólnoty OFM w liczbach

Braci Mniejszych, na 31 grudnia 2008, jest 14724 (-306 w porównaniu do 2007). Kilka szczegółów: Postulanci, 597 (nie są wliczani do całości); Nowicjusze, 395; Profesi czasowi, 1513; Profesi wieczysti, 12816 (kpl.: 10017; dk. stali: 87; Bracia klerycy: 465; Bracia laicy: 2140). Nasi Bracia Kardynałowie (7) i Arcybiskupi/Biskupi (100), razem 107. Bracia zmarli w ciągu minionego roku 319. Bracia Mniejsi, obecni w 110 krajach, geograficznie są tak rozdzieleni: Afryka i Bliski Wschód: 1081 (- 7); Ameryka Łacińska: 3530 (- 79); Ameryka Północna: 1554 (- 62); Azja-Oceania: 1305 (+ 4); Europa zachodnia: 4769 (- 148); Europa wschodnia: 2485 (- 14).

Wspólnota powszechna dzieli się na 103 Prowincje, 8 Kustodii Autonomicznych, 14 Kustodii zależnych, 1 Federację, 20 Fundacji, 14 Konferencji Ministrów prowincjalnych i 3 Unie Konferencji (Azja/Oceania: FCAO; Ameryka Łacińska: UCLAF; Europa: UFME). «Liczyby to nie wszystko. Uznajemy, że nasza siła nie leży w powozach ani w koniach, lecz w Panu. Stwierdzamy, że nasza przyszłość zależy przede wszystkim od ewangelicznej jakości naszego życia. Jednakże trzeba jednocześnie brać pod uwagę także liczby. To zachęta pochodząca z samej Ewangelii. To realistyczna podstawa tych, którzy pragną iść w przyszłość» (*Relacja Ministra generalnego na Kapitułę 2009*, s. 291).

Francja – 800-lecie Zakonu

Rodzina Franciszkańska we Francji przygotowała bogaty program, by jak najlepiej celebrować 800-lecie powstania Zakonu (1209–2009). Są bowiem przewidziane przez cały rok comiesięczne dni skupienia; spotkania; inicjatywy dla młodzieży; wydarzenia kulturowe; wakacje franciszkańskie; pielgrzymki. Wszystkie propozycje są zawarte w eleganckiej książeczce. Bliższych informacji szukaj na stronie: www.franciscain.net

Kolumbia, Bogota - 2° Seminarium latynoamerykańskie na temat dialogu ekumenicznego

2° Seminarium latynoamerykańskie na temat dialogu ekumenicznego i między religiami odbyło się w Bogocie, stolicy Kolumbii, na Uniwersytecie św. Bonawentury, od 16 do 21 lutego. Uczestniczyło 102 Braci Mniejszych, 30 członków Rodziny Franciszkańskiej, 28 wykładowców i badaczy naukowych, 29 wiernych ze wspólnot zielonoświątkowych, 1 prawosławny i 20 studentów teologii. Seminarium zorganizowali wspólnie Komisja OFM ds. Dialogu, Uniwersytet św. Bonawentury

w Bogocie, Prowincja OFM Wiary Świętej, Rodzina Franciszkańska Kolumbii, Franciszkański Instytut Teologiczny w Petropolis i Wyższa Szkoła Teologii i Duchowości Franciszkańskiej w Porto Alegre.

Seminarium miało na celu: pogłębić znajomość ruchu zielonoświątkowców w Ameryce Łacińskiej i stworzyć możliwości dialogu zgodnie z duchem św. Franciszka i tradycją franciszkańską; zorganizować sieć wymiany w ramach Rodziny Franciszkańskiej odnośnie tematyki dialogu ekumenicznego i

między religiami.

Temat, *Spojrzenie franciszkańskie na ruchy zielonoświątkowe i neozielonoświątkowe w Ameryce Łacińskiej*, został rozwinięty poprzez sprawozdania, prace w grupach i ogólne, chwile modlitwy i dzielenie się doświadczeniami na polu dialogu. Na zakończenie Seminarium zredagowano krótki dokument końcowy, zatwierdzony przez zgromadzonych, w którym starano się znaleźć konkretne możliwości dialogu i wskazać kilka linii działania na polu ewangelizacji.

Książki franciszkańskie

► **Vita eremitica e predicazione. Il percorso di Francesco d'Assisi e della sua fraternità**, Pietro Messa, Edizioni Porziuncola, Assisi 2009, ss. 176.

Jeśli życie brata Franciszka z Asyżu było następowaniem po sobie przebywania w pustelni i w mieście, oddawania się modlitwie i głoszeniu kazań, to po jego śmierci taka dialektyka coraz bardziej zbliżała się do którejś z tych skrajności. I tak niektórzy Bracia Mniejsi oddawali się całkowicie kaznodziejstwu, ze wszystkimi tego konsekwencjami: potrzeba przestrzeni, a więc wielkich kościołów, studia w klasztorach dobrze wyposażonych w książki, przechowywane w specjalnych bibliotekach, poszukiwanie środowisk, gdzie mogliby swobodnie spełniać swoją posługę. W przeciwieństwie do nich inni usuwali się, jeśli nie do pustelni, to chociaż do życia poświęconego tylko kontemplacji. Każdy starał się uzasadnić swoje wybory, powołując się na życie św. Franciszka, lecz także opowiadając i układając opowiadania z życia Biedaczyny, które by potwierdzały jego wybory sposobu życia. To samo działo się w odniesieniu do niektórych jego towarzyszy, jak bł. Idzi. To wszystko pokazuje, że wybór między życiem pustelniczym a głoszeniem kazań był jednym z neuralgicznych

punktów okresu "po bracie Franciszku z Asyżu" i wybór między dwoma sposobami życia – lub także ich synteza – są wskaźnikami rozwoju o różnych skutkach.

► **Il percorso intellettuale di Edith Stein**, a cura di Mobeen Shahid e Francesco Alfieri, Edizioni Giuseppe Laterza, Bari 2009, ss. 368.

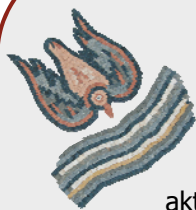
Wiadomości tu zawarte ukazują głębiej różne

aspekty badań naukowych Edyty Stein: jej formację filozoficzno-fenomenologiczną, jaka dokonała się pod kierunkiem mistrza Husserla, jej zainteresowanie historią filozofii i jej teoretycznym porównaniem w szczególności z myślą średniowiecza, rozpiętość jej zainteresowań społecznych i kulturowych, i wreszcie jej zagłębienie się w poznanie wielkich mistyków karmelitańskich. A przedstawiam ich ze szczególną przyjemnością, gdyż stanowią w dużej części pracę wspólnoty ludzkiej i intelektualnej, jaka się formowała z biegiem czasu wokół postaci św. Edyty Stein, poczynając od odległych już lat, w których zacząłem się interesować jej myślą. Przez tłumaczenie i komentarz jej książek utworzyła się mała "szkoła", cechująca się studium dzieł niemieckiej filozofki, której autorzy i autorki zebranych tu tekstów poświęcili się z entuzjazmem i kompetencją historyczno-teoretyczną.

Bruksela – Franciszkańska formacja

Grupa formatorów w Brukseli pracuje pilnie nad przygotowaniem najbliższego kursu w języku angielskim, który zacznie się we wrześniu 2009. Damien studiuje misjologię, francuski i międzykulturowość. Benoît-Michael stara się pogłębić swoją znajomość kultury afrykańskiej i haitiańskiej oraz dialogu między religiami. Jean-François doskonali swój angielski i przygotowuje się do formowania misjonarzy dla Azji. Otrzymaliśmy dobrą wiadomość, że Konwentualni znaleźli niemieckiego Brata, obecnie misjonarza w Peru, który dołączy do naszej grupy: Michel Georg Imhof D a n g e l, ekspert w międzykulturowości. Nasi dwaj eksperci z duszpasterstwa, Jean-Lan i Benjamin, rozwijają swoją działalność. Staramy się także odnowić nasze pracownice: uzupełniamy bibliotekę misjonarską, przygotowujemy biuro dla koordynatora i klasyfikujemy wszystkie dokumenty, które zgromadziliśmy przez lata. Minister generalny odwiedził nas i zachęcił, by kontynuować nasz projekt. Po spotkaniu z nim przedstawiliśmy propozycję odnośnie udziału jakiejś siostry zakonnej w programie formacji misyjnej. Obecnie rozważamy jakiego typu program możemy zaoferować Braciom w okresie roku sabatycznego i tym, którzy wracają z misji.

800 lat Reguły Braci Mniejszych

Celebrować *Osiemsetlecie Reguły Braci Mniejszych* to wspominać przeszłość chwalebna, bogatą w świadectwa, służbę i świętość, ale to także okazja by na nowo przedstawić osobę św. Franciszka, jako człowieka i chrześcijanina, który nadal potrafi przekazać nam moc i aktualność propozycji ewangelicznej. Święty z Asyżu, bardziej niż przez pisma, przemawiał i przemawia swoim charyzmatem radykalizmu ewangelicznego.

Na początku Franciszek, razem ze swoimi pierwszymi towarzyszami, trzy razy radzi się Ewangelii, i napotykając na słowa powołania i posłania, wykrzykuje z radością: *«Bracia, oto życie i reguła nasza i tych wszystkich, którzy zechcą do nas się przyłączyć»*.

W tej propozycji ewangelicznego życia, jaką Pan dał św. Franciszkowi, jest zawarta cała moc tajemnicy odkupienia, za pomocą której Jezus Chrystus ukrzyżowany i zmartwychwstały w każdej chwili dnia udziela wielkiej i miłosiernej miłości Boga, Stwórcy i Ojca.

Wiadomości w skrócie

► **"Trzeci Międzynarodowy Kongres Franciszkański w Monterrey, 2009"**: Prowincja św. Franciszka i Jakuba w Meksyku organizuje Trzeci Międzynarodowy Kongres Franciszkański, który odbędzie się w Monterrey (Meksyk) od 30 kwietnia do 3 maja 2009, i będzie miał jako temat "Franciszek: wczoraj, dzisiaj i jutro". Wszyscy są serdecznie zaproszeni. Więcej informacji znajdziesz na:

www.congresofranciscano.com.mx

► **Prowincja św. Michała Archaniola Braci Mniejszych w Puglia e Molise, Włochy**, w Roku Pawłowym już w trzecim kolejnym roku wróciła do Turcji, razem z kilkoma współbraćmi z Lecce, od 24 stycznia do 6 lutego, na kurs dokształcający pt.: *Śladami św. Pawła... spotkanie z Prawosławiem*. Nie tylko przeżyli piękne i ważne doświadczenie w Turcji, ziemi świętej Kościoła, gdzie w Antiochii "po raz pierwszy uczniowie Jezusa zostali nazwani chrześcijanami", lecz także interesujący przejazd po ziemi Syrii, uważanej za kolebkę cywilizacji, gdzie chrześcijaństwo zetknęło się z innymi religiami: zwłaszcza w Damaszku, mieście, w którym dokonało się nawrócenie św. Pawła. Szczególne przeżycie ze szczególnym Apostołem: św. Pawłem, Apostołem Narodów.

► **Chorwacja - Kurs formacji dla Asystentów FZŚ i MF**: W dniach 17-19 lutego przy klasztorze Braci Mniejszych w Splicie odbył się trzeci kurs formacji dla Asystentów duchowych FZŚ i MF Chorwacji, Bośni i

Hercegowiny. Na kurs przybyło ok. 60 Asystentów duchowych i kilku członków FZŚ i MF. Główny temat kursu brzmiał: "Asystent lokalny FZŚ i MF, jego zadania i duchowa i duszpasterska odpowiedzialność". W kursie uczestniczył także Fr. Ivan Matic, OFM, Asystent generalny FZŚ-MF, przedstawiając relację: "Animator braterski, relacja i współpraca między Asystentem duchowym i Animatorem braterskim". Kurs zorganizowała Konferencja Asystentów krajowych Chorwacji.

► **"Św. Paweł a tożsamość chrześcijańska"**: Od 14 do 17 kwietnia 2009 odbędzie się na Franciszkańskim Studium Biblijnym w Jerozolimie 35° kurs dokształcania biblijno-teologiczny. Bliższych informacji udziela: claudio.bottini@studiumbiblicum.org

► **VII Sympozjum w Greccio**, od 8 do 9 maja 2009, z okazji 800-lecia zatwierdzenia Reguły Braci Mniejszych, będzie rozważać temat o wielkim znaczeniu dla ruchu franciszkańskiego: pracę. Od początku Franciszkanie kształtowali swoje duszpasterstwo mając na uwadze wiążące wskazanie Franciszka z Asyżu, by wykonywać jakiś należycie wyuczony zawód. Uczestnicy będą starali się zrozumieć historię i tematy wynikające z tego początkowego nakazu (Reguła niezatwierdzona VII i Reguła zatwierdzona V) i zważyć jego upadek we współczesności, między wyborem i koniecznością, między światem ekonomii i produktywnością, między powtarzaniem się i kreatywnością, nie zapominając przy tym o znaczeniu, jakie wpływa z wymiaru "łaski"

wyróżniającej służebność Zakonu franciszkańskiego między darem i zarządem stworzonego świata. [Program!](#)

► **Członek Kongregacji Kościołów Wschodnich**: Arcybiskup Basil Myron Schott, OFM, Metropolita Pittsburga obrządku Bizantyjskiego (Prowincja Wniebowzięcia NMP w USA) 7 marca 2009 został zamianowany przez Ojca Świętego członkiem wspomnianej Kongregacji.

► **Definitorium generalne pielgrzymuje do Turcji**: W dniach 1-8 marca 2009 Definitorium generalne przeżyło zaplanowaną podróż-pielgrzymkę do Turcji śladami św. Pawła z okazji roku pawłowego. Towarzyszył im Fr. Ruben Tierrablanc z naszej wspólnoty w Stambule. Bracia Definitory odwiedzili kilka miejsc ważnych dla początków Kościoła i posługi apostołów Pawła i Jana (Antiochia, Seleucja, Tars, Kapadocja, Ikonium, Laodycea, Hierapolis, Efez). Wizytom towarzyszyły chwile refleksji i modlitwy. W Stambule spotkali się z całą wspólnotą zaangażowaną w dialog ekumeniczny i między religiami i odwiedzili Patriarchę ekumenicznego Bartłomieja I.

► **Węgry - Znaczek na cześć 800-lecia Zakonu**: 24 lutego poczta węgierska wydała znaczek o wartości 100 forintów z napisem: "Św. Franciszek z Asyżu założył Zakon Franciszkański 800 lat temu." Forma krzyża daje różne przestrzenie, które są wypełnione motywami franciszkańskimi, a wśród nich także część średniowiecznego franciszkańskiego manuskryptu w języku węgierskim. Artysta: Eszter Domé.

► **Konferencja Cono Sur**: 8 lutego br., na pograniczu między Argentyną i Chile, przy historycznym pomniku Chrystusa Odkupiciela, Konferencja Cono Sur (Argentyna, Chile i Paragway) celebrowała 800 lat od powstania Zakonu. Pomimo zimna i wiatru, Bracia i towarzysząca im grupa świeckich przed statua Chrystusa, która się znajduje na wysokości 3.832 m npm, celebrowali Eucharystię. Jeżeli chcesz wiedzieć więcej, [kliknij tutaj](#).

Fraternitas - OFM - Roma

► Redattore: Robert Bahčić
 ► <http://www.ofm.org/fraternitas>
 ► E-mail: rbahcic@ofm.org